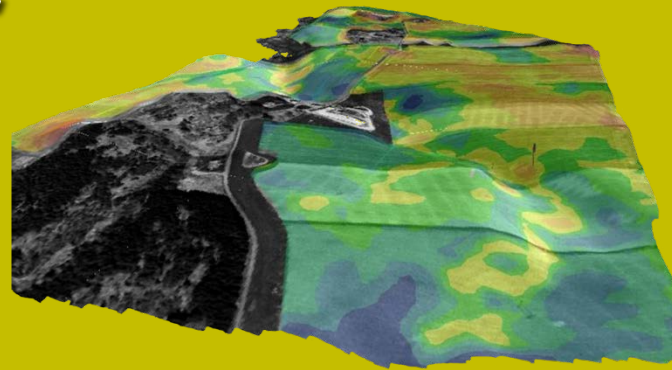

Marksensorer

Marken i odlingen 2013

Mats Söderström, Johanna Wetterlind

Innehåll

- ❑ Olika kategorier av sensorer
- ❑ Exempel
  - ❑ Elektromagnetisk induktion
  - ❑ Gammastrålning
  - ❑ Spektroskopi
  - ❑ On-linebestämning
- ❑ Exempel på vad man kan mäta

Markkartering

De senaste 40-50 åren har likartad strategi använts

Enligt Markkarteringsrådet ett prov/ha

Om man inte tar hänsyn till variationen kan man då inte lika gärna göra en analys / skifte?

För att fånga variationen är provernas placering viktig, om man har få prover

Provtagningsmetod och positionering påverkar möjligheter till kartering

Mål med sensormätning

Fyra huvudprinciper

- 1) Planera provtagning för jordprover
- 2) Dela in markerna i mer homogena delar – hitta jordartsgränser – *management zones*
- 3) Indirekt korrelera till vissa variabler
  - Konduktivitet
  - Gammastrålning
  - NIR
  - Struktur
- 4) Direkt mäta vissa variabler
  - Jonselektiva elektroder
  - ISFET

Marksensorer - metodkategorier

1 – Elektriska

EM38, Veris

2 – Optiska eller radiometriska, gammastrålning

Satellit- och flyg, NIR-spektroskopi, Mullvaden

3 – Mekaniska

Penetrometer, dragmotstånd

(4 – Akustiska)

Kombineras med mekaniska

5 – Elektrokemiska

Jonselektiva elektroder, ISFET

efter V.I. Adamchuk et al. / Computers and Electronics in Agriculture 44 (2004) 71–91

Marksensorer - metodkategorier

	Ler- halt, Textur	Mull, C	Vatten- halt	Salt- halt	Kom- pak- tering	(Mat)- jords- djup	pH	Kväve	K mfl	CEC
1 Elektr. mag.	X	X	X	X		X		X		X
2 Optiska	X	X	X				X	X		X
3 Mekaniska					X	X				
4 Akustiska	X				X	X				
5 Elektr.kem.				X			X	X	X	

Efter tabell i Adamchuk et al. 2004. Computers and Electronics in Agriculture. 44, 71-91

Elektromagnetisk induktion

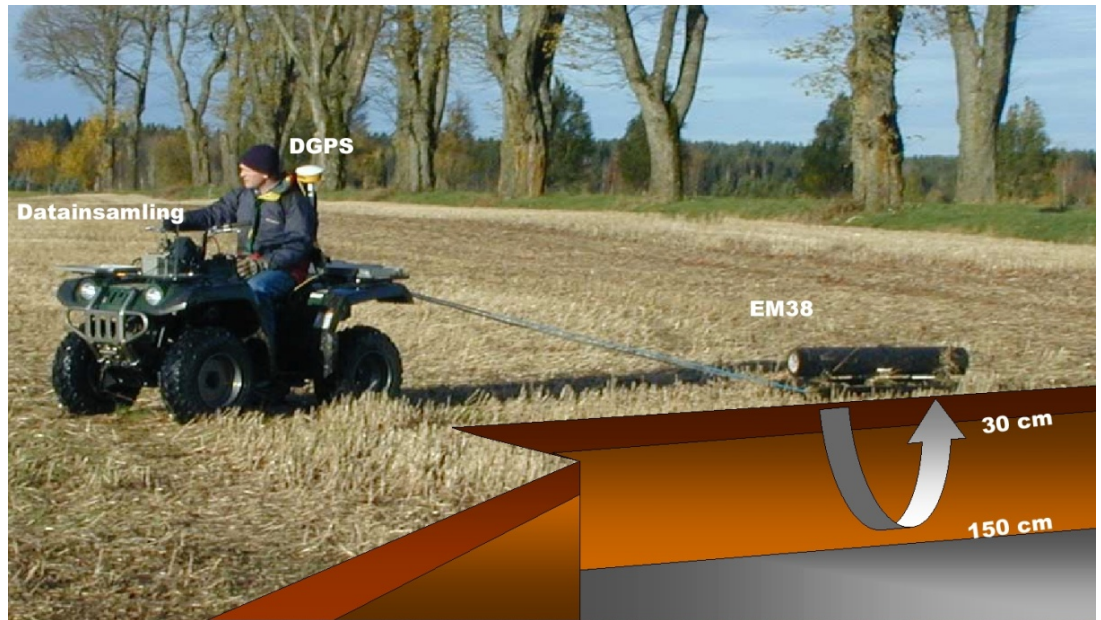
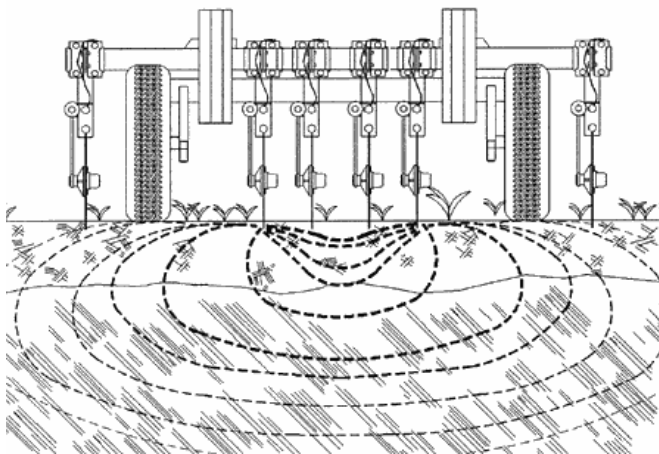
- konduktivitet, ECa - MSa

Veris
technologies

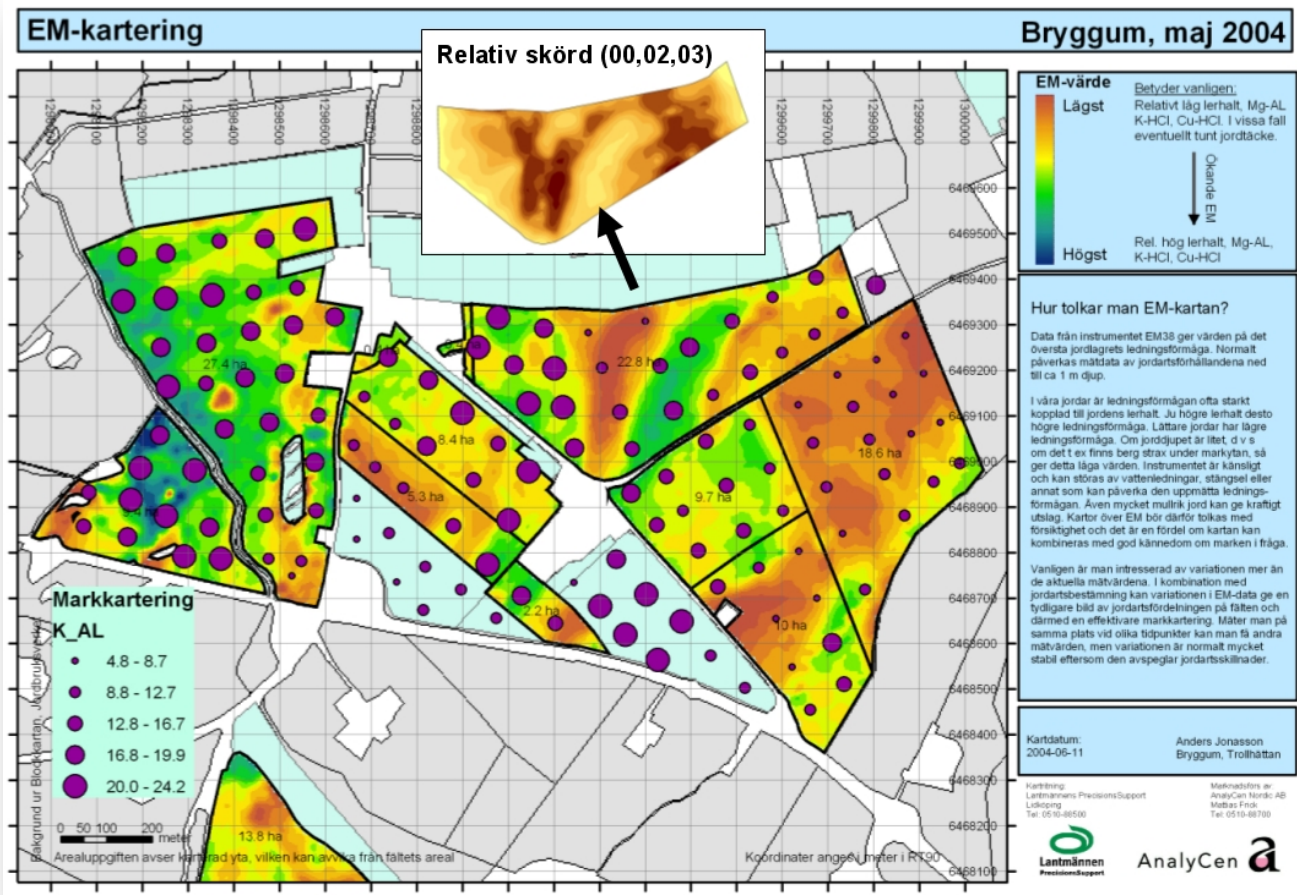

EM38

Elektromagnetisk induktion

- konduktivitet, ECa - MSa

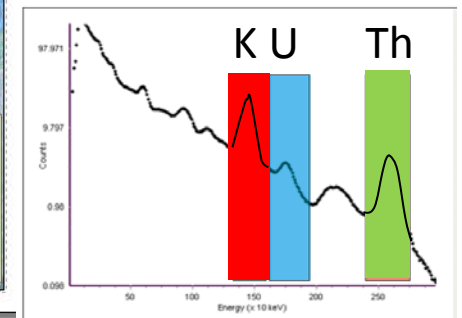
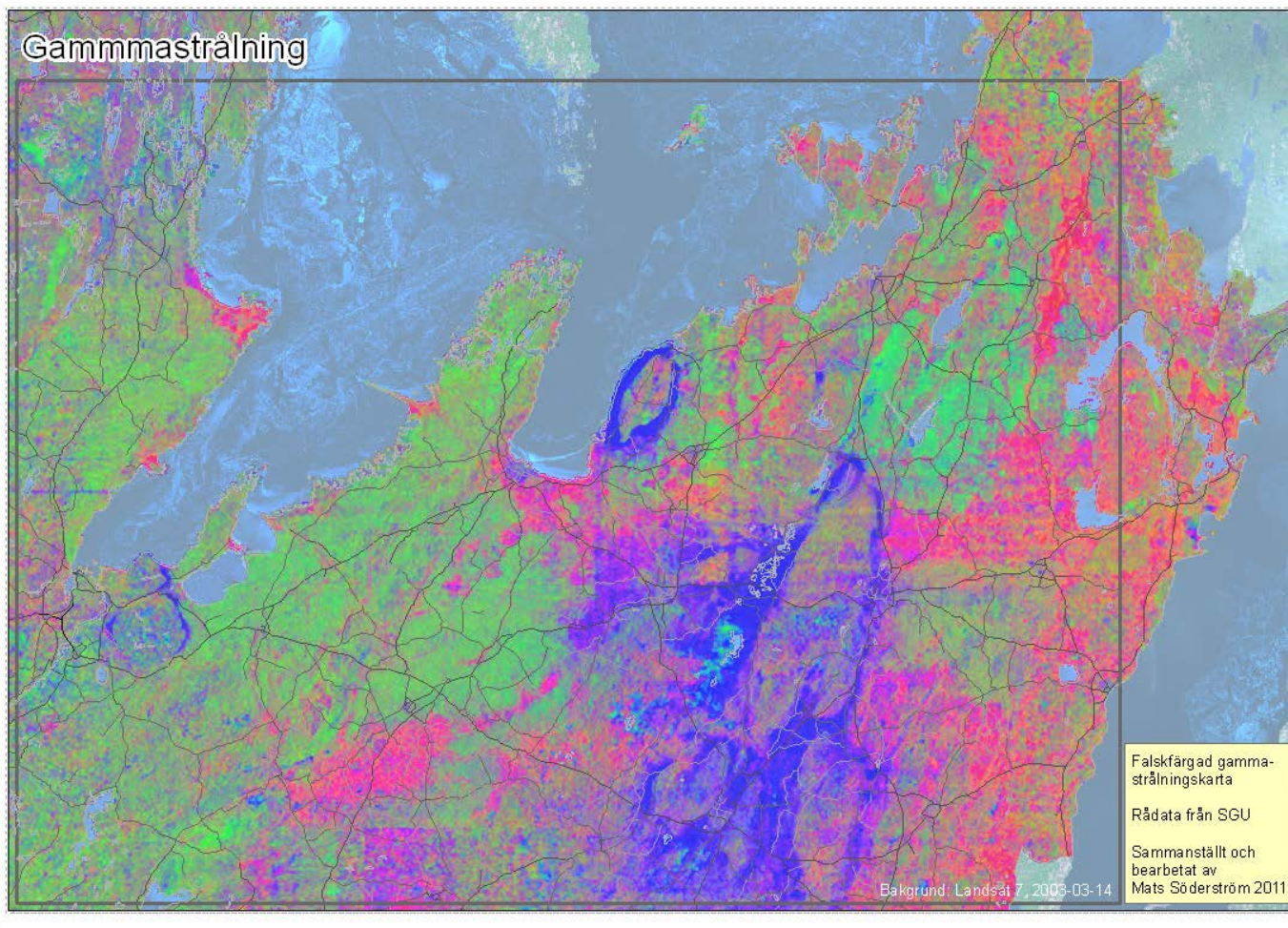
ECa har samband
 Med salthalt och
 vattenhalt, därmed
 indirekt med
 Jordart
 Ler , ev. { K
 Mg
 Cu
 Mullhalt
 Variationer i skörd
 Jorddjup, packning
 etc...

Mätning av naturlig radioaktivitet

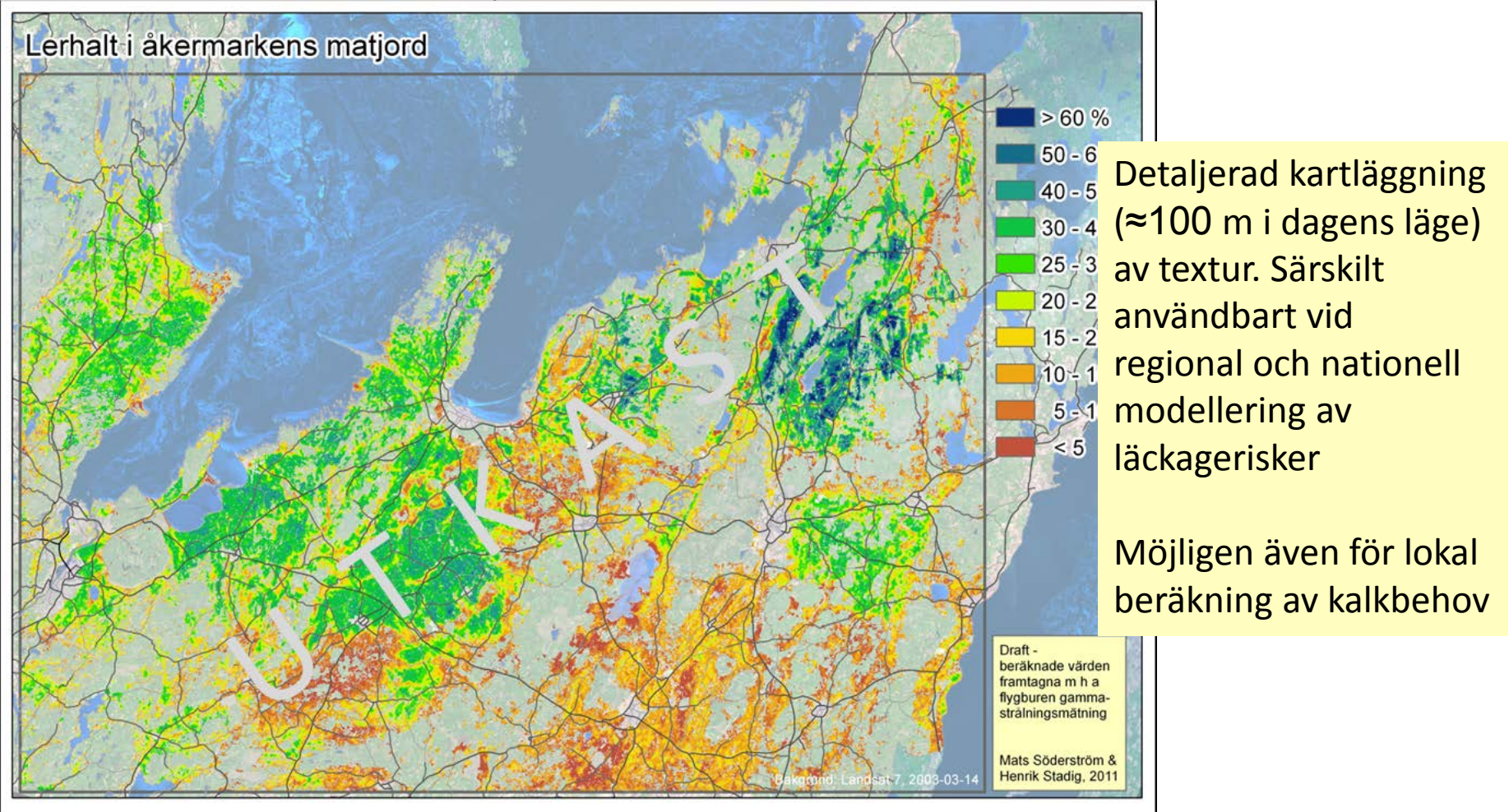
Gammastrålning – markens naturliga radioaktiva strålning

Bergarter → jordarter, tungmetaller, radon etc

Gammastrålning - Flygburen

Ta fram en matematisk modell som beräknar samband mellan sensordata och kontrollprover → kartera

...denna typ av information saknas generellt idag och är upp till den enskilde jordbrukaren att bekosta

Gammastrålning - Mullvaden

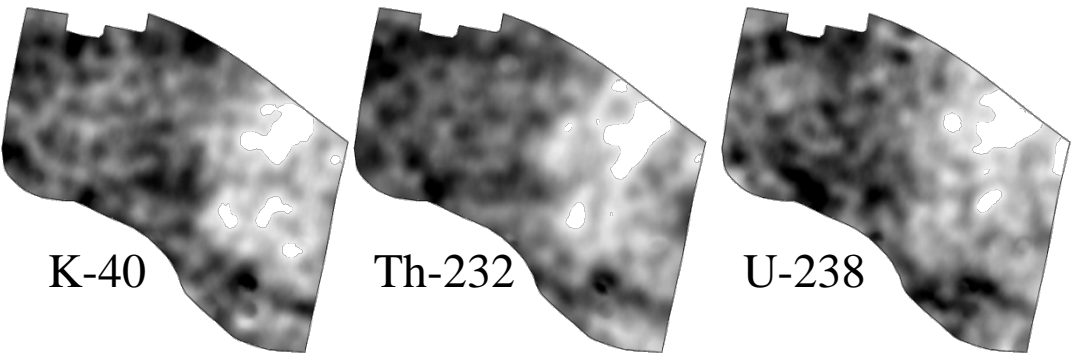
The Mole -
Mullvadssystemet består
av en GPS, fältdator och
detektor, säljs av The Soil
Company i Holland

Skaraborg

K-40, U-238, Th-232, Cs-137

Alla signaler från matjorden

K-40

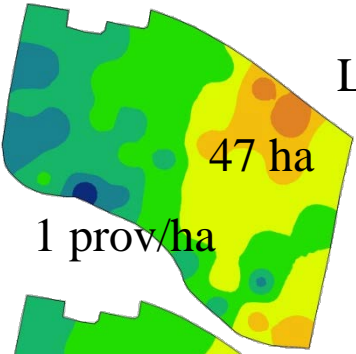
Th-232

U-238

Mycket väl korrelerat till textur (ler, silt, sand) och modermaterial

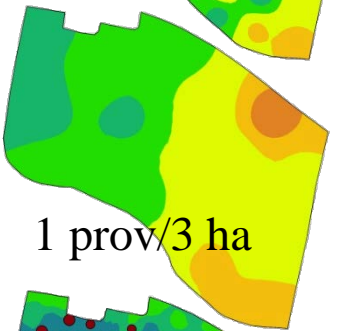
Indirekt koppling till markkarteringsvariabler som är kopplade till jordart

Normalt ej t ex P-AL och pH

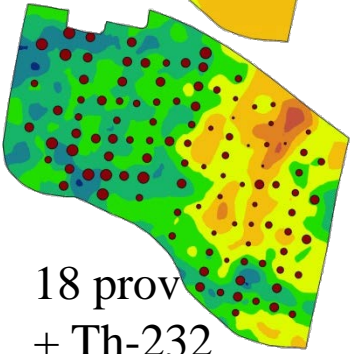

1 prov/ha

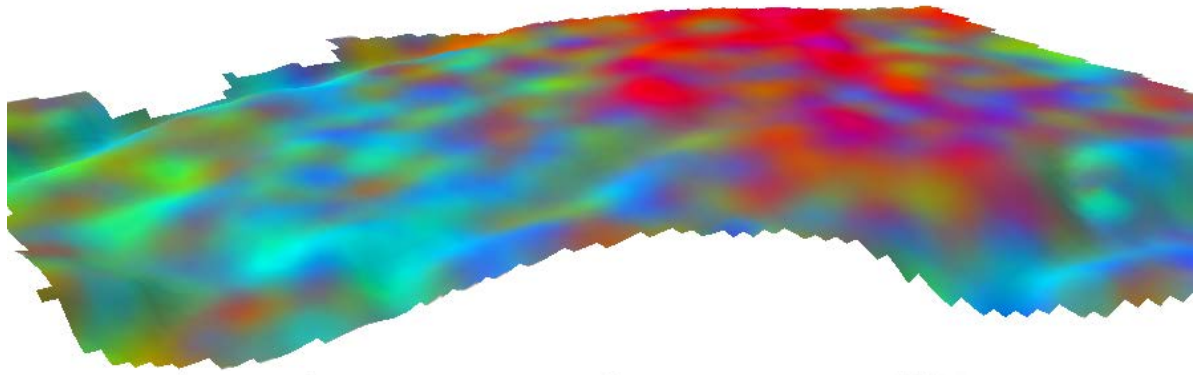
Lerhalt

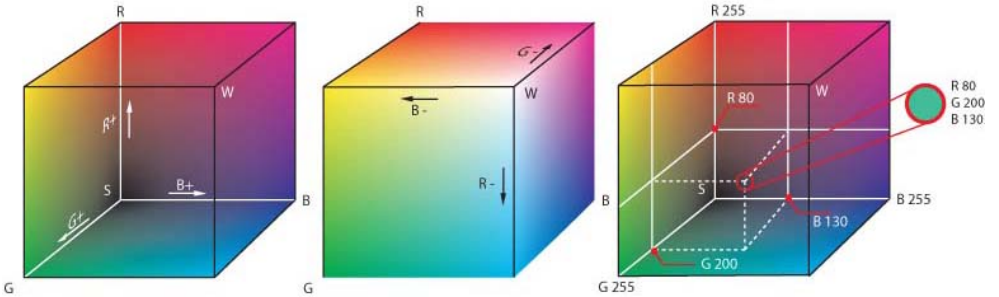
1 prov/3 ha

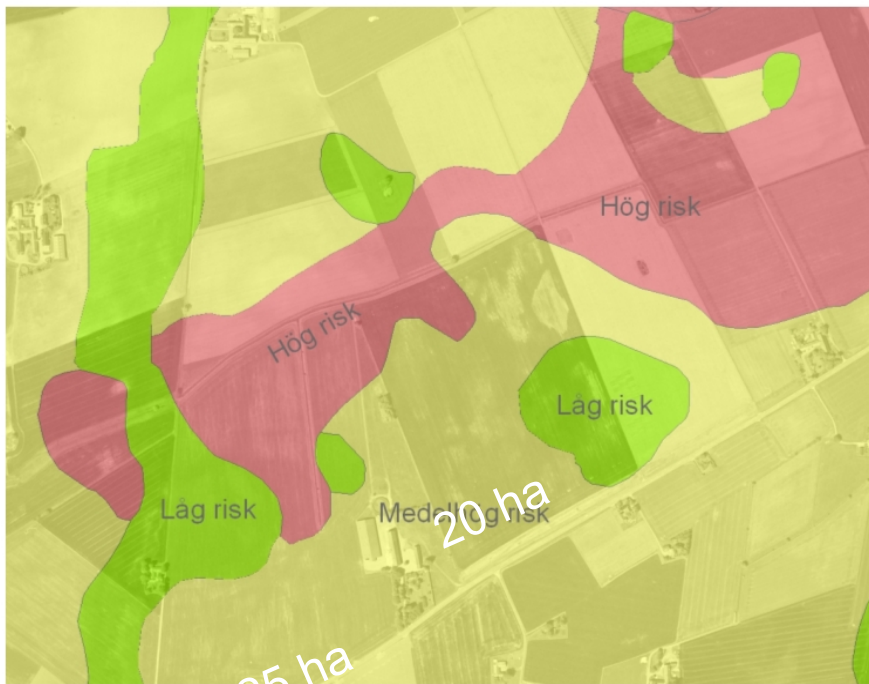
18 prov + Th-232

R = K
G = Th
B = U

Gammastrålning - Mullvaden

I områden med kadmiumproblem

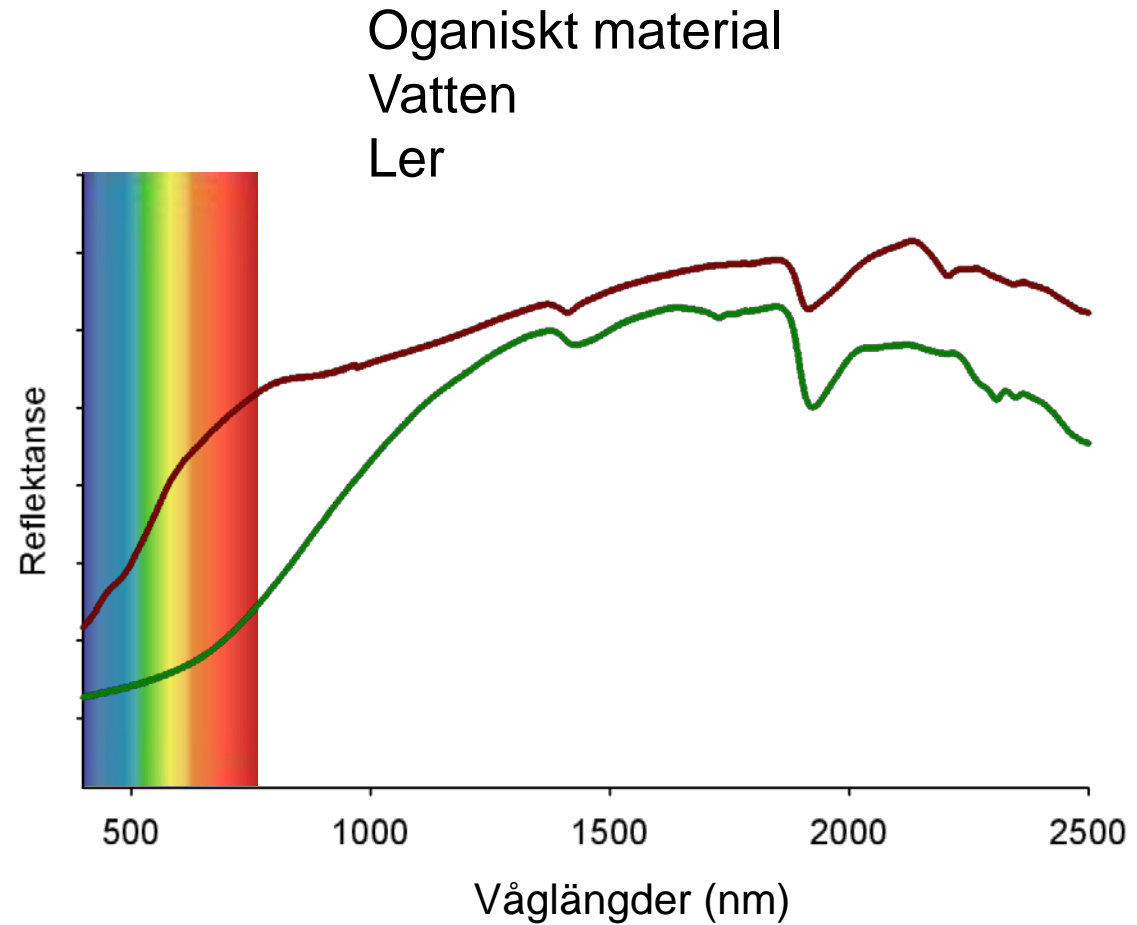
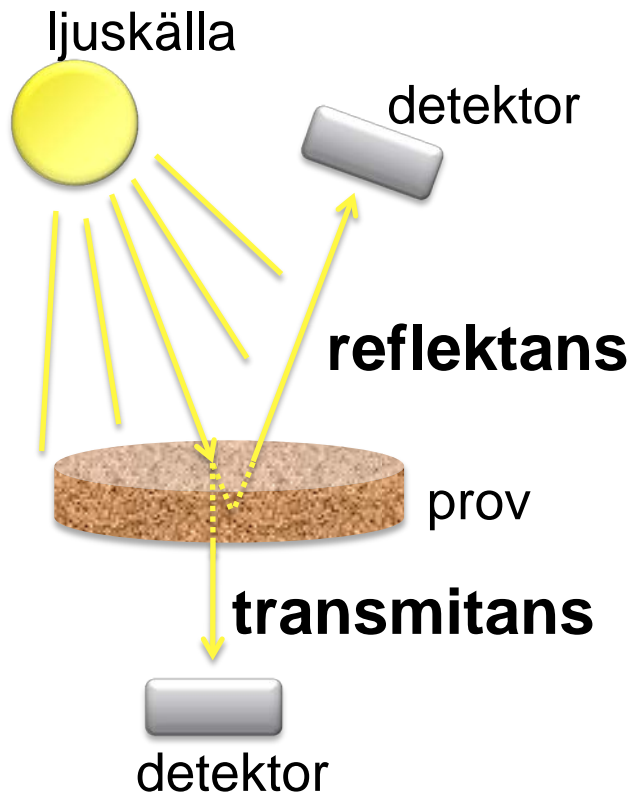
Ofta stora variationer inom gården och inom fälten

Ändra fältindelning och grödor

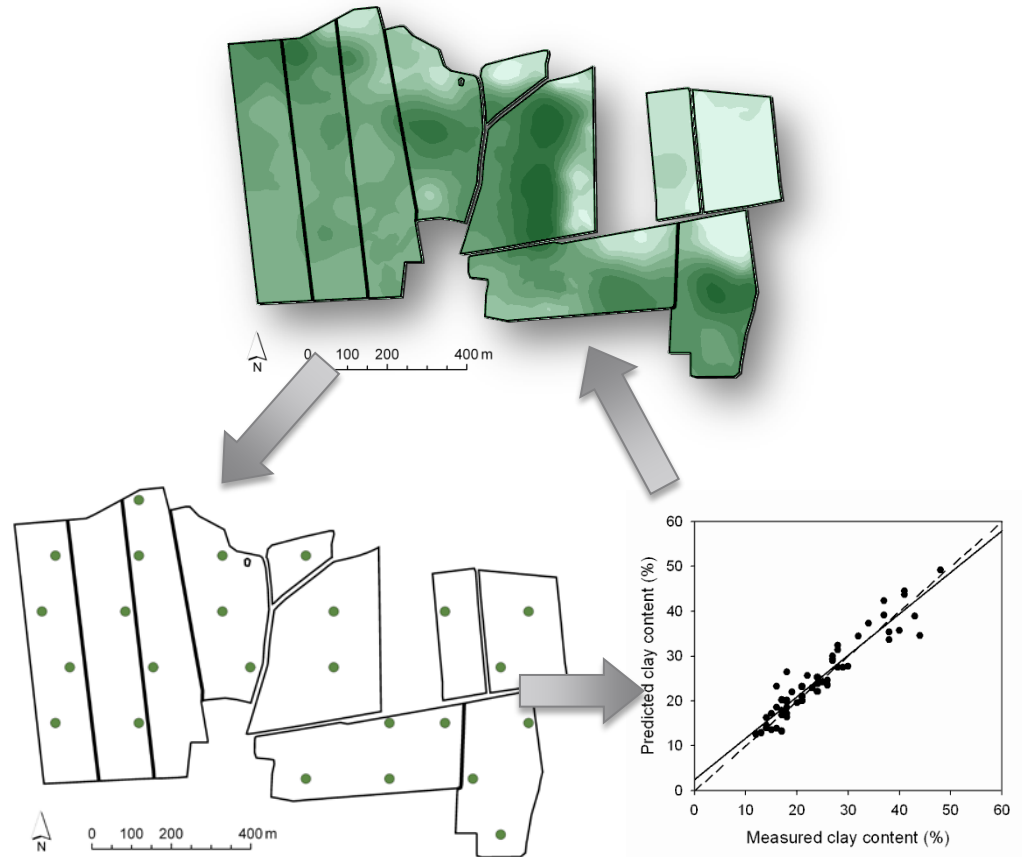
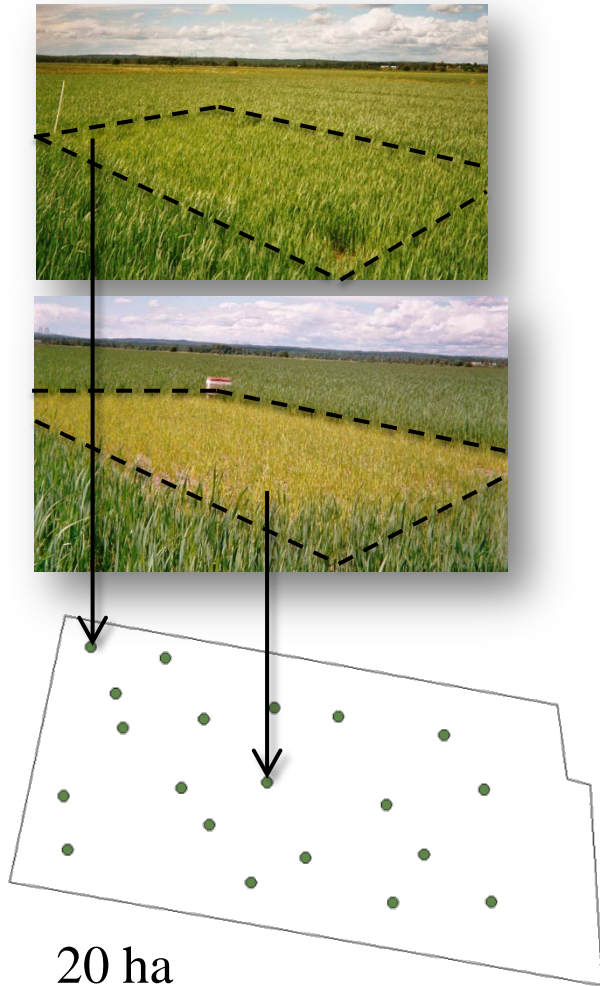
Hög Cd i marken normalt orsaken till höga Cd-värden i vete
Man kan utnyttja att höga Cd-halter ofta förekommer i jordar med alunskifferinblandning. Sådana jordar har även höga U-238-värden.

Eriksson & Söderström, SLF & Mistra projekt

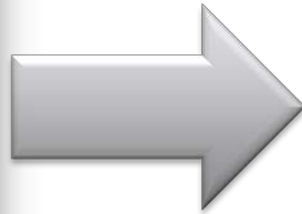
Spektroskopi - VisNIR

Spektroskopi - VisNIR

Spektroskopi - VisNIR

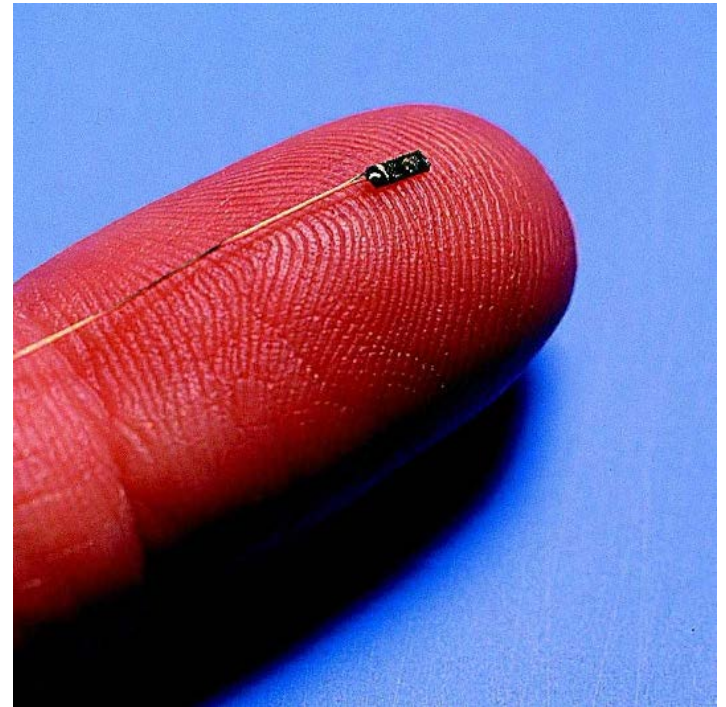
Jonselektiva elektroder och transistorer

ISFET (ion-sensitive field-effect transistor)

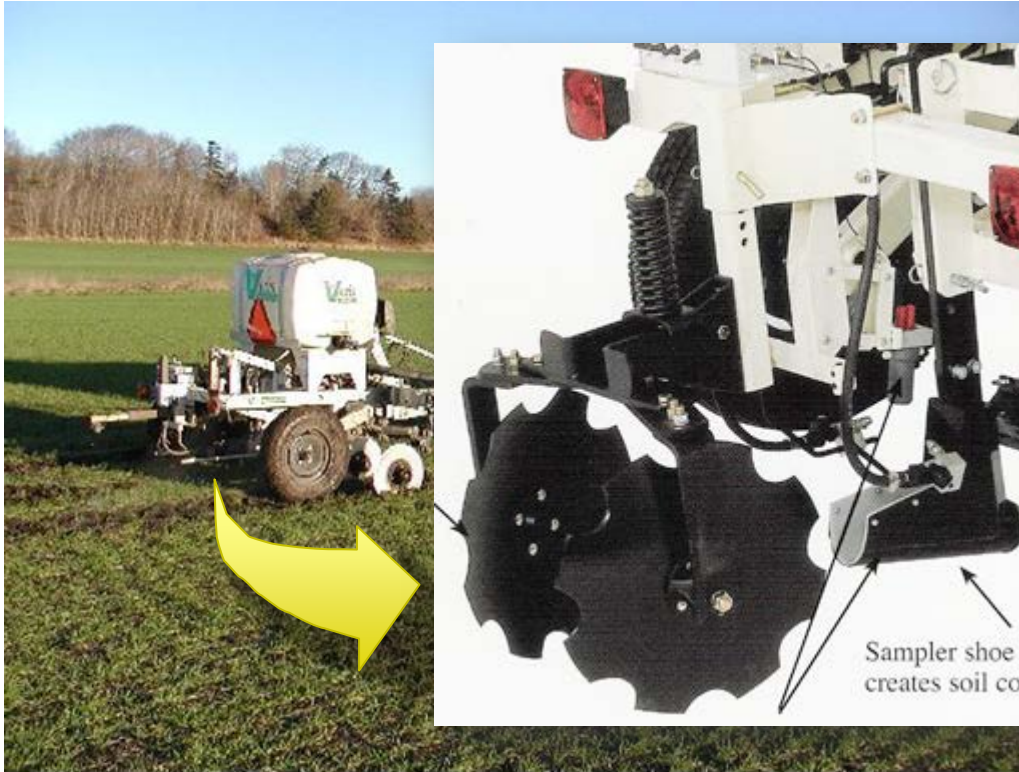
Mäter jonkoncentrationen i en lösning; när jonkoncentrationen ändras så ändras strömmen genom transistoren. Fungerar t ex för pH, men även potential för t ex K och nitrat

Mycket små

Potentiellt stora möjligheter att göra direkta analyser on-line.

Konduktivitet och pH on-line för kalkbehovskartering

VERIS – pH (EC och pH on-line)

Automatisk jordprovtagning

Mätning med elektroder

15-25 mätningar / ha

Konduktivitet med diskar → ett par olika djup, mer kontroll än EM38

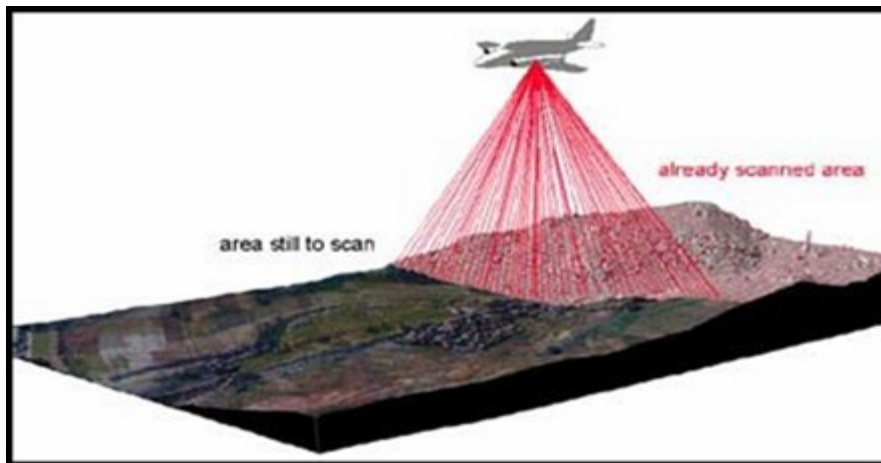
Sampler shoe
creates soil core.

En utrustning finns i Danmark (LandboNord / Dansk Landbrugsrådgivning)

Ny höjdmmodell från laserskanning

LIDAR/ALS – Light detection and ranging, laserskanning

Ny höjdmmodell över Sverige

Bild från Blom Group

Nuvarande höjddatabanken
ett höjdvärde var 50:e meter,
+/- 2 m i noggrannhet

Ny höjdmmodell framtas m h a
flygburen laserskanning 2009-2016:
2,5 m mellan höjdvärden
+/- 0.5 m in z

Ny höjdmmodell från laserskanning

Helt nya möjligheter för översvämningsrisk, erosionsrisk, lutningsberäkning (nya regler för gödsling! – ej P om $>10^\circ$), beräkning av markfuktighetsindex etc.

- ställer nya krav på datahantering..... – **Klimatrelaterade scenarier**

Foto Mats S

exempel 1x2 km² område

kombination av lutningsberäkning och TWI

erosionsrisk

markfuktighet

skredärr